

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА імені О.М. БЕКЕТОВА**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для практичних, самостійних занять та виконання контрольних робіт

з навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

*(для студентів денної та заочної форм навчання
усіх спеціальностей та напрямків підготовки)*

Харків
ХНУМГ ім. О.М. Бекетова
2016

Методичні вказівки для практичних, самостійних та контрольних робіт з дисципліни «Міжнародне право» (для студентів денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей та напрямів підготовки) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова; уклад.: І. І. Килимник, А. В. Домбровська. – Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2016. – 26 с.

Укладачі: канд. юрид. наук, доц. І. І. Килимник
канд. юрид. наук, доц. А. В. Домбровська

Рецензент: канд. юрид. наук, доц. Коляда Т.А., доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності ХНУМГ ім. О.М. Бекетова

*Рекомендовано кафедрою правового забезпечення господарської діяльності,
протокол № 4 від 15.12.2015 року.*

ВСТУП

Розуміння сутності та значущості міжнародного права необхідно сьогодні широкому колу осіб. Це явище існує не тільки в правовій, дипломатичній та зовнішньополітичній царині, навпаки, міжнародне право впливає майже на всі сфери сучасного життя. Повага, визнання та застосування міжнародного права – важлива сторона діяльності усіх тих, хто пов'язаний з міжнародними відносинами.

Курс міжнародного права має на меті забезпечення студентів базовими знаннями про міжнародно-правові універсальні та регіональні засоби забезпечення миру та міжнародної безпеки, суверенітету держав, невтручання тощо.

Також приділяється увага стандартам та механізмам міжнародного захисту прав людини. Проводиться загальний огляд основних договорів з прав людини в системі ООН та Ради Європи, а також створених ними органів щодо захисту прав людини. Окремо розглядається застосування міжнародних механізмів щодо прав людини під час збройних конфліктів та захист прав людини міжнародним кримінальним правом.

У процесі лекційних занять студенти отримують необхідні знання про особливості, загальні поняття, категорії, інститути та галузі міжнародного права. Передбачається також отримання навичок роботи з міжнародними договорами та іншими міжнародними актами, а також їх тлумачення стосовно конкретних ситуацій міжнародного життя.

Обов'язковою складовою успішного засвоєння навчального матеріалу курсу є самостійна робота студентів, яка активізує навички роботи з нормативним матеріалом, спеціальною літературою за міжнародно-правовою тематикою та надання оцінки політичних подій, які відбуваються в сучасному світі.

1. ТЕМИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОГО РОЗГЛЯДУ І ВИВЧЕННЯ

Тема 1. Поняття, предмет регулювання та джерела міжнародного права

1. Поняття міжнародного права.
2. Міжнародне публічне та міжнародне приватне право. Їх співвідношення.
3. Джерела міжнародного права.
4. Співвідношення міжнародного і національного (внутрішньодержавного) права.
5. Поняття норм міжнародного права. Їх класифікація та ієрархія.

Тема 2. Принципи міжнародного права

1. Загальне визначення принципу міжнародного права.
2. Поняття, види і значення основних принципів міжнародного права та їх місце в системі загальних принципів і норм.
3. Принцип мирного розв'язання міжнародних суперечок.
4. Принцип незастосування сили чи погрози силою.
5. Принцип невторчання у внутрішні справи держави.
6. Принцип непорушності державних кордонів.
7. Принцип територіальної цілісності держави.
8. Принцип загальної поваги прав людини.
9. Принцип суверенної рівності держав.
10. Принцип самовизначення народів і націй.
11. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

Тема 3. Суб'єкти міжнародного права. Визнання та правонаступництво у міжнародному праві

1. Поняття і види суб'єктів міжнародного права.

2. Інститут визнання у міжнародному праві.
3. Зміст та визначення правонаступництва держав. правонаступництво держав щодо міжнародних договорів, державної власності, державних боргів.
4. Держава-головний суб'єкт міжнародного права.
5. Інші суб'єкти міжнародного права.

Тема 4. Міжнародно-правове регулювання. Міжнародна законність та міжнародно-правова відповідальність

1. Поняття та форми реалізації норм міжнародного права. Міжнародний конвенційний механізм реалізації норм міжнародного права.
2. Поняття та суб'єкти міжнародної відповідальності.
3. Види і форми міжнародно-правової відповідальності.
4. Підстави виникнення та реалізація міжнародно-правової відповідальності. Поняття, ознаки та види міжнародних правопорушень. Обставини, що звільняють від відповідальності.

Тема 5. Територія і міжнародне право

1. Склад та юридична природа державної території. Територія та її види.
2. Поняття та режими території у міжнародному праві.
3. Правове обґрунтування територіальних змін.
4. Державні кордони. Зміні кордонів та територіальні суперечки.
5. Міжнародні річки.
6. Міжнародно-правовий статус Антарктики.

Тема 6. Право міжнародних договорів

1. Поняття і юридична природа міжнародного договору.
2. Укладання міжнародних договорів. Чинність, дійсність та тлумачення міжнародних договорів.
3. Класифікація міжнародних договорів.

4. Міжнародний договір і внутрішньодержавний закон. Застереження до міжнародних договорів.
5. Правовий статус депозитарію, реєстрація і опублікування міжнародних договорів.
6. Припинення дії міжнародного договору.

Тема 7. Право зовнішніх зносин

1. Поняття та джерела зовнішніх зносин.
2. Органи загального та безпосереднього керівництва дипломатичними зносинами держави.
3. Поняття дипломатичного права.
4. Дипломатичні представництва та місії. Порядок призначення, склад та функції.
5. Консульське право. Консульські установи та їх функції.
6. Обов'язки, імунітети, привілеї дипломатичних представництв та консульських установ.

Тема 8. Право міжнародних організацій

1. Поняття права міжнародних організацій.
2. Поняття, класифікація та правосуб'єктність міжнародних організацій.
3. Компетенція міжнародних організацій, їх органи та рішення.
4. Організація Об'єднаних Націй. Спеціалізовані установи ООН.
5. Регіональні міжнародні організації.

Тема 9. Міжнародне гуманітарне право

1. Поняття та джерела міжнародного гуманітарного права.
2. Природа прав людини та їх класифікація. Головні права і свободи в міжнародному праві.
3. Міжнародні стандарти та міжнародне співробітництво в галузі прав людини.

4. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні.
5. Міжнародно-правова регламентація положення населення.
6. Громадянство. Міжнародно-правові питання громадянства.
7. Правовий режим іноземців, осіб без громадянства, біженців та подорожан.

Тема 10. Міжнародне морське право

1. Поняття, джерела та принципи міжнародного морського права.
2. Класифікація морських просторів.
3. Виключна економічна зона.
4. Режим континентального шельфу.
5. Внутрішні морські води. Міжнародно-правовий режим відкритого моря. Територіальне море. Режим міжнародних проток і каналів. Прилегла зона.

Тема 11. Міжнародне повітряне і космічне право

1. Поняття, джерела і головні принципи міжнародного повітряного права.
2. Міжнародні повітряні сполучення (польоти).
3. Поняття, джерела та головні принципи міжнародного космічного права.
4. Правовий режим космічних об'єктів. Правовий статус космонавтів. Спеціальні правові режими деяких видів космічної діяльності.
5. Міжнародно-правова відповідальність за космічну діяльність.
6. Правове регулювання міжнародних повітряних сполучень.
7. Відповідальність щодо міжнародного повітряного права.

Тема 12. Міжнародне економічне право

1. Поняття, суб'єкти та джерела міжнародного економічного права.
2. Принципи міжнародного економічного права.
3. Міжнародні економічні організації.
4. Україна і СОТ. Співробітництво в галузі торгівлі.
5. Співробітництво в окремих галузях міжнародних економічних відносин.

6. Регіональне економічне співробітництво.

Тема 13. Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю

1. Поняття міжнародної боротьби зі злочинністю, її головні форми та тенденції розвитку.
2. Джерела права боротьби зі злочинністю міжнародного характеру.
3. Міжнародно-правовий механізм співробітництва у боротьбі зі злочинністю.
4. Боротьба з окремими видами злочинів.
5. Міжнародні органи боротьби зі злочинністю. Сучасні тенденції в боротьбі з міжнародною злочинністю та видача злочинців.

Тема 14. Міжнародно-правові засоби вирішення міжнародних спорів і конфліктів

1. Загальна характеристика інституту розв'язання міжнародних спорів.
2. Поняття міжнародного спору, класифікація міжнародних спорів.
3. Міжнародна судова процедура. Переговори і консультації. Дипломатичні засоби врегулювання спорів. Міжнародні слідчі комісії та комісії примирення.
4. Вирішення спорів в міжнародних організаціях.

Практичні завдання

Завдання 1.

Між Грецією та Туреччиною, які мають вихід до Егейського моря, існує давній спір про приналежність морських просторів. Греція, якій належать багаточисельні острови, вважає своїм також і простір між островами, а Туреччина оспорує позицію Греції. В 1973 р. Туреччина видала ліцензію одній із своїх компаній на проведення розвідки частини континентального шельфу Егейського моря. Після серії переговорів, які закінчилися невдачею, в 1976 р., Туреччина оголосила про початок проведення робіт на континентальному

шельфі. Обидві сторони розпочали військові приготування. Греція звернулася до РБ ООН, завдяки втручанню якої конфлікт було призупинено.

Базуючись на знаннях національного права, доведіть, що в даній справі зачіпаються інтереси держави. Яке рішення було винесено МС ООН?

Завдання 2.

Президент держави В в одному із інтерв'ю опозиційному виданню держави Р негативно висловився про існуючий в державі Р політичний та економічний устрій. Він заявив: “Ваш уряд має змінити свій ліберальний курс, який обраний під диктовку західних фінансових установ”.

Чи можна кваліфікувати висловлювання Президента держави В як дії від імені держави? Чи можна розцінити це висловлювання як втручання у справи держави Р? Які основні принципи міжнародного права можна застосувати для оцінки цього висловлювання?

Завдання 3.

12 листопада 2000 р. в столиці Катару (м. Доха) відкрився саміт глав держав ОІК (Організація «Ісламська Конференція»). Саудівська Аравія, Лівія та Бахрейн заявили про бойкот саміту. Ці держави були обурені відмовою Катару розірвати торгові зв'язки з Ізраїлем, що було передбачено рішенням попереднього Каїрського саміту у зв'язку з погіршенням ситуації у Палестинській автономії. Від участі у саміті відмовився і Іранський президент.

У чому полягають санкції, рішення, про які було прийнято попереднім самітом. Чи можна охарактеризувати відмову СА, Лівії та Бахрейну від участі в саміті як санкцію щодо Катару? До якого виду санкцій відносяться санкції, вжиті ОІК?

Завдання 4.

В 1964 р. громадянин США Л. Хемінгуей оголосив про створення нової держави – Республіка Нова Атлантида – на рифі, розміром 12 футів і 6 футів в

ширину у відкритому морі, поблизу від Ямайки, але за її територіальним морем і навіть континентальним шельфом. В новій республіці 7 громадян, вони створили свій гімн, герб та прапор і стали випускати марки республіки Нова Атлантида.

Чому Республіка Нова Атлантида не може бути кваліфікована як держава, що здатна увійти до світового співтовариства?

Завдання 5.

В квітні 2001 р. літак-розвідник ВВС США здійснював обліт морських кордонів КНР. Формально літак знаходився за межами КНР, однак в безпосередній близькості до кордону. Намагаючись відігнати літак-розвідник, китайський винищувач зачепив його крилом і льотчик винищувача був вимушений катапультиуватись, в результаті чого загинув. Літак-розвідник був вимушений здійснити посадку на о. Хайнань (КНР). Після чого КНР та США виступили із взаємними претензіями. КНР стверджував, що США порушують міжнародне право, створюючи загрозу території КНР. США, в свою чергу, заперечували порушення МП і звинувачували КНР у неправомірному затриманні літака та екіпажу.

Завдання 6.

Повідомлення МЗС РФ:

«Прихід до влади на Тайвані 20 травня нового керівництва не змінює принципового підходу РФ щодо відносин з островом. Ми виходимо з того, що існує один Китай. РФ не підтримує з Тайванем міждержавних відносин і розвиває з ним тільки культурні та торгово-економічні відносини.»

Якому виду визнання відповідає рівень відносин між Тайванем та РФ?

Завдання 7.

В березні 2001 р. власті США оголосили персонами нонграта групу російських дипломатів. У відповідь на ці дії Росія оголосила персонами

нонграта 4 представників розвідувальних служб США, що працювали під дипломатичним прикриттям. Ще 46 дипломатів повинні були покинути Росію до липня 2001 р.

«Таким чином, - підкреслили російські власті, - Москва повністю застосувала дзеркальний підхід в своїй відповіді на дії США по висилці російських дипломатів.»

Чи правомірні з погляду міжнародного права дії США та Росії? Яке значення реторсії в сучасних міжнародних відносинах?

Завдання 8.

В Європейський суд з прав людини звернулась Л. піддана Іспанії, з скаргою проти уряду Іспанії. Суть скарги в тому, що протягом 5 років поблизу її будинку працювало підприємство по переробці відходів, яке своєю діяльністю завдавало шкоди здоров'ю місцевого населення. Заявниця неодноразово зверталась до судових та інших державних органів влади своєї країни із заявами про протиправність дій підприємства, але безуспішно. На думку заявниці, має місце порушення ст. 8 Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод.

Чи обґрунтована скарга потерпілої? Яку позицію повинен зайняти суд в даній справі?

Завдання 9.

В 1947 р. Індія отримала незалежність, але до складу її території було включено декілька анклавів, які були в колоніальному володінні Португалії. Даман – на Західному узбережжі, Дарда та Нагар-Авелі, що знаходиться всередині сухопутної території. Колоніальна влада Португалії здійснювала безперешкодний прохід між анклавами, який їй було надано ще владою Великої Британії під час колоніального володіння. В 1953 р. Індія обмежила це право, а в 1954 р. португальським військам було заборонено прохід із Даману в Дардру

та Нагар-Авелі, потому прохід був відмінений взагалі. Індія не оспорювала суверенітет Португалії.

Які відносини – міждержавні чи відносини між суб'єктами національного спору – зачіпаються даним спором? В який суд – міжнародний або внутрішньодержавний – слід звертатися сторонам в даному спорі? Хто є позивачем, а хто відповідачем в даному спорі? Яке право має бути застосовано – міжнародне чи право одного із суб'єктів спору?

Завдання 10.

В червні 1976 р. в Луанді – столиці Анголи – відбувся суд над 13 англійськими та американськими найманцями. Вони були звинувачені в тому, що дали згоду за гроші воювати на стороні антиурядових сил. Захист обвинувачених будував свою аргументацію на тому, що закон про боротьбу з найманцями був прийнятий в Анголі вже після захоплення обвинувачених. Обвинувачення стверджувало, що на той час уже існувала звичаєва норма, яка забороняла найманство. У підтвердження наводились резолюції ООН та ОАЄ (Організації Африканської Єдності), які були прийняті з цих питань, і в яких держави зобов'язувалися карати за цей злочин. Крім того, такі норми є в законодавстві ряду держав. Тому в даному випадку можна застосувати п. 2 ст. 15 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 р.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи згодні Ви з тим, що норма про заборону найманства є загальновизнаною.

2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Мета контрольної роботи полягає в тому, щоб допомогти слухачам у вивченні курсу «Міжнародне право», а також в перевірці засвоєння ними певного матеріалу, вміння самостійно аналізувати конкретну ситуацію і правильно застосовувати діюче законодавство. Контрольна робота повинна бути виконана за одним із варіантів.

Остання цифра залікової книжки студента відповідає номеру варіанта, тобто:

1 – перший варіант; 2 – другий варіант;

3 – третій варіант;0 – десятий варіант.

Заміна варіантів не допускається

Студенти, насамперед, повинні ознайомитись із запропонованим матеріалом, враховуючи вказівки для самостійного вивчення курсу «Міжнародне право».

Починаючи працювати над завданнями, треба передусім уважно вивчити теоретичний матеріал в навчальній літературі, ознайомитися з відповідними нормативно-правовими актами.

Завдання повинні являти собою розгорнуту і обґрунтовану відповідь на поставлені запитання, посилання на застосовані нормативно-правові акти, їх назву, ким і коли прийняті, де надруковані.

Наприкінці контрольної необхідно розмістити список використаної літератури.

Загальний обсяг роботи повинен становити 20-24 аркушів

Варіанти
контрольних робіт з курсу «Міжнародне право»

Варіант 1

1. Система сучасного міжнародного права, його галузі та інститути.
2. Поняття засобу вирішення міжнародного спору та їх види.
3. Види дипломатичних представництв. Дипломатичний корпус.

Завдання

Між Грецією та Туреччиною, які мають вихід до Егейського моря, існує давній спір про приналежність морських просторів. Греція, якій належать багаточисельні острови, вважає своїм також і простір між островами, а Туреччина оспорує позицію Греції. В 1973 р. Туреччина видала ліцензію одній із своїх компаній на проведення розвідки частини континентального шельфу Егейського моря. Після серії переговорів, які закінчилися невдачею, в 1976 р., Туреччина оголосила про початок проведення робіт на континентальному шельфі. Обидві сторони розпочали військові приготування. Греція звернулася до РБ ООН, завдяки втручанню якої конфлікт було призупинено.

Базуючись на знаннях національного права, доведіть, що в даній справі зачіпаються інтереси держави. Яке рішення було винесено МС ООН?

Варіант 2

1. Поняття основних принципів міжнародного права та їх ознаки. Функції основних принципів міжнародного права.
2. Міжнародні слідчі і примирні комісії як мирні засоби вирішення міжнародних спорів.
3. Поняття консульства та становлення консульських зносин.

Завдання

Президент держави В в одному із інтерв'ю опозиційному виданню держави Р негативно висловився про існуючий в державі Р політичний та економічний устрій. Він заявив: “Ваш уряд має змінити свій ліберальний курс, який обраний під диктовку західних фінансових установ”.

Чи можна кваліфікувати висловлювання Президента держави В як дії від імені держави? Чи можна розцінити це висловлювання як втручання у справи держави Р? Які основні принципи міжнародного права можна застосувати для оцінки цього висловлювання?

Варіант 3

1.Поняття та види суб'єктів міжнародного права. Зміст міжнародної правосуб'єктності.

2.Міжнародний арбітраж як мирний засіб вирішення міжнародних спорів.

3.Представництва та місії при міжнародних організаціях, привілеї та імунітети представників держав, що беруть участь у діяльності міжнародних організацій і конференцій.

Завдання

12 листопада 2000 р. в столиці Катару (м. Доха) відкрився саміт глав держав ОІК (Організація «Ісламська Конференція»). Саудівська Аравія, Лівія та Бахрейн заявили про бойкот саміту. Ці держави були обурені відмовою Катару розірвати торгові зв'язки з Ізраїлем, що було передбачено рішенням попереднього Каїрського саміту у зв'язку з погіршенням ситуації у Палестинській автономії. Від участі у саміті відмовився і Іранський президент.

У чому полягають санкції, рішення, про які було прийнято попереднім самітом. Чи можна охарактеризувати відмову СА, Лівії та Бахрейну від участі в саміті як санкцію щодо Катару? До якого виду санкцій відносяться санкції, вжиті ОІК?

Варіант 4

1. Держава як основний суб'єкт міжнародного права, її основні складові та суверенітет. Україна, як суб'єкт міжнародного права.
2. Вирішення спорів у міжнародних та регіональних організаціях.
3. Поняття та класифікація міжнародних організацій.

Завдання

В 1964 р. громадянин США Л. Хемінгуей оголосив про створення нової держави – Республіка Нова Атлантида – на рифі, розміром 12 фунтів і 6 фунтів в ширину у відкритому морі, поблизу від Ямайки, але за її територіальним морем і навіть континентальним шельфом. В новій республіці 7 громадян, вони створили свій гімн, герб та прапор і стали випускати марки республіки Нова Атлантида.

Чому Республіка Нова Атлантида не може бути кваліфікована як держава, що здатна увійти до світового співтовариства?

Варіант 5

1. Правосуб'єктність націй і народів, що борються за свою незалежність.
2. Загальна характеристика міжнародної системи захисту прав людини.
3. Цілі, принципи і структура ООН.

Завдання

В квітні 2001 р. літак-розвідник ВВС США здійснював обліт морських кордонів КНР. Формально літак знаходився за межами КНР, однак в безпосередній близькості до кордону. Намагаючись відігнати літак-розвідник, китайський винищувач зачепив його крилом і льотчик винищувача був вимушений катапультиуватись, в результаті чого загинув. Літак-розвідник був вимушений здійснити посадку на о. Хайнань (КНР). Після чого КНР та США виступили із взаємними претензіями. КНР стверджував, що США порушують міжнародне право, створюючи загрозу території КНР. США, в свою чергу,

заперечували порушення МП і звинувачували КНР у неправомірному затриманні літака та екіпажу.

Чи було порушення міжнародного права зі сторони США? Чому ставиться питання про відповідальність держави? Чи зобов'язана КНР повернути літак?

Варіант 6

1. Поняття території у міжнародному праві. Види територій.
2. Особливості міжнародного захисту прав біженців.
3. Поняття, предмет, принципи та джерела міжнародного морського права.

Завдання

Повідомлення МЗС РФ:

«Прихід до влади на Тайвані 20 травня нового керівництва не змінює принципового підходу РФ щодо відносин з островом. Ми виходимо з того, що існує один Китай. РФ не підтримує з Тайванем міждержавних відносин і розвиває з ним тільки культурні та торгово-економічні відносини.»

Якому виду визнання відповідає рівень відносин між Тайванем та РФ?

Варіант 7

1. Юридична природа та склад державної території.
2. Поняття, суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.
3. Територіальне море. Ширина територіальних вод та методи її відрахування.

Завдання

В березні 2001 р. власті США оголосили персонами нон грата групу російських дипломатів. У відповідь на ці дії Росія оголосила персонами нон грата 4 представників розвідувальних служб США, що працювали під

дипломатичним прикриттям. Ще 46 дипломатів повинні були покинути Росію до липня 2001 р.

"Таким чином, - підкреслили російські власті, - Москва повністю застосувала дзеркальний підхід в своїй відповіді на дії США по висилці російських дипломатів.»

Чи правомірні з погляду міжнародного права дії США та Росії? Яке значення реторсії в сучасних міжнародних відносинах?

Варіант 8

1. Поняття і джерела права міжнародних договорів.
2. Обставини звільнення від міжнародно-правової відповідальності.
3. Правове становище іноземних торговельних суден і військових кораблів у внутрішніх водах держави.

Завдання

В Європейський суд з прав людини звернулась Л. піддана Іспанії, з скаргою проти уряду Іспанії. Суть скарги в тому, що протягом 5 років поблизу її будинку працювало підприємство по переробці відходів, яке своєю діяльністю завдавало шкоди здоров'ю місцевого населення. Заявниця неодноразово зверталась до судових та інших державних органів влади своєї країни із заявами про протиправність дій підприємства, але безуспішно. На думку заявниці, має місце порушення ст. 8 Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод.

Чи обґрунтована скарга потерпілої? Яку позицію повинен зайняти суд в даній справі?

Варіант 9

1. Поняття міжнародного права, предмет та об'єкт правового регулювання.
2. Поняття міжнародного спору та ситуації. Види міжнародних спорів.
3. Встановлення дипломатичних зносин.

Завдання

В 1947 р. Індія отримала незалежність, але до складу її території було включено декілька анклавів, які були в колоніальному володінні Португалії. Даман – на Західному узбережжі, Дарда та Нагар-Авелі, що знаходиться всередині сухопутної території. Колоніальна влада Португалії здійснювала безперешкодний прохід між анклавами, який їй було надано ще владою Великої Британії під час колоніального володіння. В 1953 р. Індія обмежила це право, а в 1954 р. португальським військам було заборонено прохід із Даману в Дардру та Нагар-Авелі, тому прохід був відмінений взагалі. Індія не оспарювала суверенітет Португалії.

Які відносини – міждержавні чи відносини між суб'єктами національного спору – зачіпаються даним спором? В який суд – міжнародний або внутрішньодержавний – слід звертатися сторонам в даному спорі? Хто є позивачем, а хто відповідачем в даному спорі? Яке право має бути застосовано – міжнародне чи право одного із суб'єктів спору?

Варіант 10

1. Тлумачення міжнародних договорів.
2. Поняття, джерела та система права зовнішніх зносин.
3. Принцип свободи відкритого моря та складові частини цього принципу.

Завдання

В червні 1976 р. в Луанді – столиці Анголи – відбувся суд над 13 англійськими та американськими найманцями. Вони були звинувачені в тому, що дали згоду за гроші воювати на стороні антиурядових сил. Захист обвинувачених будував свою аргументацію на тому, що закон про боротьбу з найманцями був прийнятий в Анголі вже після захоплення обвинувачених. Обвинувачення стверджувало, що на той час уже існувала звичаєва норма, яка забороняла найманство. У підтвердження наводились резолюції ООН та ОАЄ

(Організації Африканської Єдності), які були прийняті з цих питань, і в яких держави зобов'язувалися карати за цей злочин. Крім того, такі норми є в законодавстві ряду держав. Тому в даному випадку можна застосувати п. 2 ст. 15 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 р.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи згодні Ви з тим, що норма про заборону найманства є загальновизнаною.

3. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

1. Поняття міжнародного права, предмет та об'єкт правового регулювання.
2. Система сучасного міжнародного права, його галузі та інститути.
3. Взаємовплив міжнародного та внутрішньодержавного права. Вирішення питання пріоритету норм міжнародного чи внутрішньодержавного права відповідно до законодавства України.
4. Поняття джерел міжнародного права їх види, відповідно до Статуту Міжнародного Суду ООН.
5. Поняття основних принципів міжнародного права та їх ознаки. Функції основних принципів міжнародного права.
6. Класифікація основних принципів міжнародного права.
7. Поняття та види суб'єктів міжнародного права. Зміст міжнародної правосуб'єктності.
8. Держава, як основний суб'єкт міжнародного права, її основні складові та суверенітет. Україна, як суб'єкт міжнародного права.
9. Правосуб'єктність націй і народів, що борються за свою незалежність.
10. Правосуб'єктність міжнародних організацій.
11. Правосуб'єктність державоподібних утворень.
12. Міжнародна правосуб'єктність фізичних осіб.
13. Правонаступництво суб'єктів міжнародного права.
14. Поняття і значення території у міжнародному праві. Види територій.
15. Юридична природа та склад державної території.
16. Правові підстави зміни державної території.
17. Правовий режим державного кордону.
18. Правовий режим міжнародних рік та озер.
19. Поняття і джерела права міжнародних договорів.
20. Види міжнародних договорів та їх сторони.
21. Підготовка тексту міжнародного договору та етапи його укладення.
22. Дія міжнародних договорів та їх застосування
23. Тлумачення міжнародних договорів.

24. Недійсність та припинення дії міжнародних договорів.
25. Поняття міжнародного спору та ситуації. Види міжнародних спорів.
26. Поняття засобу вирішення міжнародного спору та їх види.
27. Переговори і консультації як мирний засіб вирішення міжнародних спорів.
28. Добрі послуги і посередництво як мирні засоби вирішення міжнародних спорів.
29. Міжнародні слідчі і примирні комісії як мирні засоби вирішення міжнародних спорів.
30. Міжнародний арбітраж як мирний засіб вирішення міжнародних спорів.
31. Судовий розгляд як мирний засіб вирішення міжнародних спорів.
32. Вирішення спорів у міжнародних та регіональних організаціях
33. Загальна характеристика міжнародної системи захисту прав людини.
34. Порядок створення та повноваження Європейської комісії з прав людини та Суду Ради Європи.
35. Порядок створення та повноваження Європейського суду з прав людини.
36. Особливості міжнародного захисту прав національних, етнічних, релігійних і мовних меншин.
37. Особливості міжнародного захисту прав дітей
38. Особливості міжнародного захисту прав біженців.
39. Поняття, суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.
40. Цілі і підстави міжнародно-правової відповідальності.
41. Ознаки міжнародно-правової відповідальності.
42. Види міжнародних правопорушень.
43. Обставини звільнення від міжнародно-правової відповідальності.
44. Матеріальна міжнародно-правова відповідальності.
45. Політична міжнародно-правова відповідальності.
46. Санкції як вид міжнародно-правової відповідальності.
47. Поняття, джерела та система права зовнішніх зносин.
48. Органи зовнішніх зносин України.
49. Встановлення дипломатичних зносин.

50. Види дипломатичних представництв. Дипломатичний корпус.
51. Функції дипломатичного представництва.
52. Привілеї й імунітети дипломатичних представництв. Особисті дипломатичні привілеї й імунітети. Консульські привілеї та імунітети.
53. Поняття консульства та становлення консульських зносин.
54. Функції консульств.
55. Представництва та місії при міжнародних організаціях, привілеї та імунітети представників держав, що беруть участь у діяльності міжнародних організацій і конференцій.
56. Поняття та класифікація міжнародних організацій.
57. Цілі, принципи і структура ООН.
58. Генеральна Асамблея та Рада Безпеки ООН.
59. Економічна та Соціальна Рада (ЕКОСОП), Міжнародний Суд і Секретаріат ООН.
60. Організація з безпеки і співробітництва в Європі.
61. Співдружність Незалежних Держав.
62. Поняття, предмет, принципи джерела міжнародного морського права.
63. Територіальне море. Ширина територіальних вод та методи її відрахування.
64. Правовий режим територіальних вод.
65. Правовий статус прилеглої зони.
66. Поняття, види та правовий режим внутрішніх морських вод.
67. Правове становище іноземних торговельних суден і військових кораблів у внутрішніх водах держави.
68. Правовий статус виключної економічної зони
69. Правовий статус континентального шельфу.
70. Міжнародно-правовий режим відкритого моря.
71. Принцип свободи відкритого моря та складові частини цього принципу.
72. Правовий статус судна у відкритому морі, виключна юрисдикція державного прапора.

Рекомендована література

1. Антонович М. М. Міжнародне публічне право: [навч. посібник для студ. вищ. навч. закл.] / М.М. Антонович. – Київ : Вид. дім «КМ Академія», Алерта, 2003. – 308 с.
2. Анцелевич Г. О. Міжнародне право: підручник / Г. О. Анцелевич, О. О. Покришук. – Київ : Алеута, 2003. – 410 с.
3. Баймуратов М. О. Міжнародне право / М. О. Баймуратов. – Харків : Одиссей, 2001. – 672 с.
4. Дмитрієв А. І. Міжнародне публічне право / А. І. Дмитрієв, В. І. Муравйов. – Київ : Юрінком Інтер, 2000 – 640 с.
5. Дмитрієв А. І. Міжнародне публічне право: практикум / А. І. Дмитрієв, А. С. Мацько, В. І. Муравйов. – Київ : Юрінком Інтер, 2001 – 352 с.
6. Додонов В.Н. Международное право: словарь-справочник / В. Н. Додонов, В. П. Панов, О. Г. Румянцев. – Москва : ИНФРА-М, 1997 – 348 с.
7. Жан Тускоз. Международное право / Тускоз Жан. – Київ : АртЕк, 1998. – 416 с.
8. Лукашук И. И. Международное право. Особенная часть: учебник / И. И. Лукашук. – Москва : Изд-во БЕК, 1998. – 410 с.
9. Лукашук И. И. Международное право. Общая часть: учебник / И. И. Лукашук. – Москва : Изд-во БЕК, 1998. – 384 с.
10. Международное право : учебник / [под ред. Г. В. Игнатенко, О. И. Тиунова]. – Москва : Высш. шк., 1999. – 399 с.
11. Международное право: учебник / [под ред. Ю. М. Колосова, В. И. Кузнецова]. – Москва : Международные отношения, 1999. – 608 с.
12. Міжнародне право : навч. посібник / [за ред. М. В. Буроменського]. – Київ : Юрінком Інтер, 2006. – 336 с.
13. Міжнародне право в документах / [уклад.: Буроменський М.В., Щокін Ю.В., Стешенко В.М., Хорольський Р.Б.; за заг. ред. М.В. Буроменського]. – Харків : Мачулін, 2006. – 406 с.

14. Международное право в документах : учеб. пособие / [сост. Н. Т. Блатова, Г. М. Мелков. – 3-е изд., перераб. и доп.] – Москва, 2000 – 824 с.
15. Практикум по международному праву / [отв. ред. Г. В. Игнатенко, С. Ю. Марочкин, О. И. Тиунов. – 3-е изд. перераб. и доп.] – Москва : Норма, 2007. – 352 с.
16. Тимченко Л. Д. Международное право: учебник / Л.Д. Тимченко. – Харьков : Консум, Ун.-т внутр. дел, 1999. – 528 с.
17. Черкес М. Ю. Міжнародне право : підручник / М. Ю. Черкес. – Київ : Знання, 2000. – 284 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.un.org> – офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй
2. <http://www.icj-cij.org> - офіційний сайт Міжнародного Суду ООН
3. <http://www.un.org/Russian/law/ilc> - офіційний сайт Комісії міжнародного права
4. <http://www.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil> - офіційний сайт Ради ООН з прав людини
5. <http://www.wtj.com> - офіційний сайт Всесвітньої торговельної організації
6. <http://coe.int> - офіційний сайт Ради Європи
7. <http://europa.eu.int> - офіційний сайт Європейського Союзу
8. <http://itlos.org> - офіційний сайт Міжнародного трибуналу з морського права
9. <http://icc-cpi.int> - офіційний сайт Міжнародного кримінального суду
10. <http://echr.coe.int> - офіційний сайт Європейського суду з прав людини

Навчальне видання

Методичні вказівки для виконання практичних, самостійних та контрольних
робіт з навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

*((для студентів денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей та
напрямів підготовки))*

Укладачі: **КИЛИМНИК** Інна Ігорівна
ДОМБРОВСЬКА Алла Володимирівна

Відповідальний за випуск *І. І. Килимник*
За авторською редакцією
Комп'ютерне верстання *А. В. Домбровська*

План 2015 поз. 327М

Підп. до друку_23.12.2015
Друк на ризографі
Зам. №

Формат 60x84 /16
Ум. друк. арк. 0,9
Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4705 від 28/03/2014